

עין משפט‏^{נר מצוה}

ג א מיי פ"א מהלכות שמיטה הלכה יד סמג עשין סג טו"ע י"ד ס"ו סעיף א:

גא ב מיי פ"ד מהלכות מאכלות אסורות הלכה כב ופ"ד מהל' אסורי מוצא הלכה א ב:
גב ג מיי פ"י מהל' נזקי ממון הלכה ב והלכה יג:

מא:

היבא דברק צור בו.^א
אע"ג דשמיטה בצור כשירה מכל מקום כיון דהך שמיטה כעין סקילה אסרה תורה ומשני אטו סכין כתיב צהדיא ולא אחיא צור אלא מריצויא כך הוא עיקר שמיטה בצור אפילו לשחוט לכתחילה כמו בסכין ולפיכך אין לחלק כלל בין צור לסכין וצדין הוא דליבטי לאתויי

בריימא דבכל שוחטין בין בצור בין בקרומית כו' (חולין דף טו:)
דמשמע לכתחילה אלא דניחא ליה להציא המשנה ומ"מ סמיך אצריימא דשריא אפילו לכתחילה ובהאיס מקדש (קדושין דף טו:)
מייתי הצריימא אהך מילתא גופה:
נפקא אהו מאת בשרו. משמע דרבי יוסי הגלילי דריש אתין דאיהו דריש לקמן נקי מדמי ולדות ותימה דבפרק המקשה (חולין דף ע: וס"ט)^א גבי הא דתנן רבי יוסי הגלילי אומר בטמאה טמא בטהורה טהור דדריש מהלכי כפיס צמיה טמאמי לך ופרין קלוטה צמעי קלוטה ליטמא דמהלכי ד'^א (צמיהלכי ד' היא ומואי קשה הא קמי בטמאה טמא והאי בטמאה הוא דרבי יוסי הגלילי וכיון דדריש אתין ע"כ כר"ש ס"ל דאוסר גמול צמעי פרה כדמוכח צפ"ק דבכורות (ד' ו:) דמאן דשרי לא דריש אתין וי"ל דבחולין פריך מקלוט שראשו ורובו דומה לאמו דמודה ר"ש דשרי כדמוכח פרק קמא דבכורות (סז) » א"נ רואה ליישב דברי רבי יוסי הגלילי דבחולין אפילו לרננן דבכורות:^א
כיון שהגיע אאת ה' אלהיך תירא פירש.^א
אע"ג דצפ"ק דקדושין (ד' ג:) דריש גאמר איש אמו ואביו תיראו וגאמר את ה' אלהיך תירא השוה הכתוב מורא אב ואם למורא שמים לא הוה נוחא ליה למדרשה לאוקמי לעשה יתירא:
לרבות ת"ח. וא"ת מפני שיבה תקום למא לי תיפוק ליה מהכא וי"ל דהכא בדרב מובהק דתנן (אבות פ"ד משנה י"ב) מורא רבך מורא שמים או צרב מופלג דהוי כעין רבו:
נקי מחצי בופר. לא צעי למימר נקי מדמי ולדות כרבי יוסי

הגלילי משום קושיא דאנשים ומדמי עצד דהיינו שלשים של עצד לא קאמר דכריש לקיש ס"ל דאמר לקמן (ד' מג.) כשאין השור בסקילה דלא משלם קנס ואע"ג דכופר מחייב רבי אליעזר היינו משום דדריש אס כופר לרבות כופר שלא בזוונה כרבי יוחנן דלקמן אצל אס עצד לא דריש דה"ק ר"ל לקמן וסברא דרבי עקיבא דס"ד דתס משלם דמי עצד מן העלייה כדלקמן לית ליה לרבי אליעזר וא"ת ולימא נקי מדמי עצד ממס משוי » בדמקום דלא משלם קנס משלם דמים כדמשמע לקמן הלכך אנטריך למפטר תס וי"ל כיון דבתס ליכא קנס בזוונה שלא בזוונה נמי פשיטא דלא משלם דמים א"נ אין סברא להעמיד פטור דנקי אלא אחיצוא דכתיב צפרשה צהדיא כגון כופר וקנס ודמי ולדות ולפי הטעמים הללו א"ש נמי לרבי עקיבא דדריש לקמן נקי מדמי עצד כלומר משלשים של עצד ולא צעי למנקט נקי מחצי כופר משום דאפילו מועד נמי פטור שלא בזוונה ולא צעי לאוקמי נקי מדמי בן חורין דמועד איכא דמים שלא בזוונה כדמוכח לקמן אלא היינו טעמא כדפרישית או משום דדמים לא כתיבי או משום דכיון דלא אשכחן כופר בתס לא אנטריך למטע דדמים וא"ת והא לקמן ילפינן אשו שלא בזוונה משור שלא בזוונה אע"ג דליכא כופר באש וי"ל דלא דמי דבאש לא שייך כופר כלל הלכך משום כופר לא שצקינן דמים אצל שור דשייך ביה כופר ואפ"ה ליכא כופר בתס אין סברא לחייבו דמים שלא בזוונה ועי"ל טעם אחר לר"א דמסתבר ליה לאוקמי בזופר מבכל דבר דהכי משמע ליה פשטיה דקרא מדכתיב בתריה ואס שור נגח הוא שישלם כופר וא"ת לרבי יוסי הגלילי דאמר תס משלם חצי כופר וקאמר נקי מדמי ולדות טפי הוה ליה למימר נקי מחצי כופר מטעמא דפרישית וי"ל דאין דומה לו סברא לפטורו מחצי כופר מאחר שחייבו הכתוב ח"נ:
הביאהו לבית דין וישלם אָךְ. וא"ת והא לרבי יהודה מועד משלם כופר שלם אע"פ שהשור נסקל דכתיב והשור יסקל וכתיב אס כופר יושט עליו א"כ משלם מן העלייה אע"ג דלענין נזיקין משתלם מגופו דלד תמות צמקומו עומדת וי"ל דשאינו מועד דגלי ביה קרא ושמא מלד מועדת מחייבו הכתוב כופר שלם אצל תס דלא כתיב צהדיא לא מני למילף אלא מניזקין וניזקין גופייהו מגופו:
על פי עד אחד או על פי בעלים. צריש פרק התערוצת (נבחים ד' עא. וס"ט) וצריש פרק כל האסורים (תמורה ד' כח. וסס) פ"י הקונטרס דשור אין נהרג על פי בעלים לא גונח ולא רוצע משום דמודה צנקס הוא ותימה לר"י היכן מצינו דהריגת שור הוא קנס ובצ"ק דסנהדרין (ד' י.) נמי דקאמר פלוני רצע שורי הוא ואחר מאנטרפין להורגו משום דאין אדם קרוב אצל ממונו ומה צדק מ"מ יפטר מטעם דמודה צנקס וגראה דהיינו טעמא דלא מחייב על פי הבעלים אפילו יהיו ב' כגון של שני שותפין ומעדין עליו משום דאדם קרוב אצל ממונו דהא דאמרינן צנסהדרין דאין אדם קרוב אצל ממונו ה"מ כשצדין להעיד ג"כ על חבירו דמתוך שנאמן על חבירו נאמן גם על שורו כדמוכח סוגיא התם אצל אמר שורי נרצע לא מצביא לן דפשיטא דקרוב אצל ממונו הוא כיון שלא בא להעיד על חבירו:
מודה בקנס הוא. דקיימא לן פלגא נזקא קנסא וגראה דהוה מני למפוך אעד אחד דאין סברא לומר שלא יחשוב מרשיע עצמו כשמודה ואין רואה לישבע ואף על גב דעל ידי העד בא עליו חיוב זה אלא הפשוט יותר נקט:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

היכא דנדק צור. דהיינו כעין סקילה (צא)
באצנים: **אטו סכין כפינא באורייתא**. שמהא שחיטתו חשיבא להתיר יותר משחיטת צור:
והספא דנפקא ליה אינא והנאה מלא יאכל כרבי אבהו להיכא דשחטיה וכ"ש להיכא דסקליה בעל השור נקי^א למא לי:
אס לא דריש. כדמניא דפירש מהן נחמיה:
אתין וגמין ריבויין:
שהגיע לאס ה' אלהיך סירא. לא ידע מה לרבות:
נקי מחצי כופר. דלא תימא כשהמית משלם חצי כופר כי היכי דצנוקין ח"נ:
אמר לו רבי עקיבא. פשיטא דפטור והלא אס חייב היה אין תשלומיו אלא מגופו וזה שנסקל ממה משלם יאמרו לו בעלים הציארו לבז"ד וישלמו לך הימנו:
אין דינו. אין מדרשי זה שאני דורש אלא כשהמית על פי עד אחד שאינו נסקל אצל ממונא אימא לשלם להכי אנטריך קרא:
מודה צנקס. פטור וכי היכי דמפטר מקטלא מפטר נמי מכופר ולמה לי קרא. והוא הדין דהוה מני למפוך אעד אחד פשיטא דפטור:
קסבר כופרא כפרה. לפיכך אי לא מעטיה הוה אמינא לייחבי בין צעד אחד בין ע"פ עצמו כי היכי דמיהוי ליה כפרה:
אלא נמסוון להרוג כו'. דפטור מסקילה דתנן צמתני' (לקמן דף מד.):
מסוון אמר ליה צרישא. דרואה גדולה היא דלהאי ודאי אנטריך קרא אצל המית על פי עד אחד כו' רואה קטנה היא דאיכא לאותוכיה מודה צנקס פטור וצעד אחד נמי איכא למימר פשיטא דלא מחייב דהא מרי צעינן לאפקוי ממונא ואפילו גבי מועד נמי פטור:

^אאטו סכין

^אאטו סכין

^אאטו סכין

^אאטו סכין

^אאטו סכין

^אאטו סכין

מסורת הש"ס

א חולין טו: קדושין טו: ע"ש, ב רש"י, א (פסחים כב: וס"ג), ד קדושין מ. בכורות ו: ע"ש פסחים כב: [וישי חגיגה יב., ס] [לעיל מ., ו] [נבפ"א: ללכרי., ו] [שמות כא., ח] [ד"ה קלוטן, ט] ר"מ, י [נעי' תוס' נמכות יא: ד"ה ור"ש, א] ס גי ר"מ דנמועד, ו [ד"ה על,

תורה אור השלם

- ↑ את יי אַלדֿיך תִּירָא ואותו תַּעֲבֹד וּבִשְׂמוּךְ תִּשָּׁבַע: דברים ו י ג

גליון הש"ס

גמ'
די אמר ליה ברישא. כעין זה מה דף יג ע"א:
תוס'
ד"ה נפקא בו' אי גמי רוצה ליישב. כעין זה ע"י לקמן מן ע"א בתוס' ד"ה מאי טעמא גופה וכו':

מוסף רש"י

היבא דברק צור ושחט בר. דסקילה היא, דמנבלה לא מצי נפיק, דלאו נבלה הוא, אצל שחיטת סכין לא (קדושין נו.). אטו סכין כתיבא באורייתא. אצל שמיטה, וכיון דהכי הוא כי שחטה נמי גלור לאו סקילה היא אלא שמיטה, ואסר לך הכתוב בשור והא הדין סכין (ושם). במגל יד. דרשא' צלע"י וס' לה שמי פיות האחת חלקה כספין והאחת יס' לה פיגמיות (חולין סו.). את לא דריש. לציבוא דסבר לה כשמטון העמסווי (פסחים כב.) שפירש מלויקסן (קדושין גז.). היה דורש כל אתין שבתורה. לציבוא (ושם). כיון שהגיע לאת ה' אלהיך תירא. אמר מה ארבה לירא עמו, פירש. מכולן וחזר בו מכל ריבויין שדרש, דמזהא לאו לרבויו אמתא טולכו נמי לאו לרבויו אמו (פסחים כב.) פירש מכל דרשות שדרש, דכל אתין באין לרבות חז' אין מה לרבות צו (בבברות ו:) שירא לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום (קדושין גז.). לרבות תלמידיו חכמים. שיהא מורא רבך כמורא שמים (פסחים כב.). נקי מחצי כופר. שאס הרג את האדם נקי מחצי כופר, ואע"ג דמועד משלם כופר שלם לא אמרינן תס ישלם חצי כופר כי היכי דגבי מוקין משלם חצי מן (קדושין נו: וברע"א פסחים כב: ובתובות מא.). כופרא כפרה. לכפר על זה שהרג שורו את האדם (מכות ב.).

רבינו הגנאל

אין דיני אלא כשהמית [את האדם] על פי עד אחד או על פי בעלים, וקסבר כופרא כפרה.